

PAKOLAISTEN VASTAANOTTO KUNNISSA

Helsinki, 7.1.2016

Sisältö

PAKOLAISTEN VASTAANOTTO KUNNISSA.....	3
Uusien vastaanottokeskusten perustaminen	3
Turvapaikanhakijalasten opetuksen järjestäminen	4
Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden siirtyminen kuntiin	4
Kiintiöpakolaisten valinta	5
Kunnan kotouttamisohjelma	5
Maahanmuuton ministerityöryhmän hyväksymä Turvapaikkahakemusten kasvun vaikutukset kotoutumista tukeviin palveluihin -toimintasuunnitelma	6
Kuntien antamia tietoja kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanottoon liittyvistä haasteista	7
Kuntien saamat korvaukset.....	7
Työpoliittinen kotoutumiskoulutus.....	8
Kansalaisjärjestöjen ja vapaaehtoistyön rooli	9
KUNTALIITON NÄKEMYKSIÄ KIINTIÖPAKOLAISTEN JA OLESKELULUVAN SAANEIDEN TURVAPAIKANHAKIJOIDEN VASTAANOTTOON KUNNISSA	9
Lisätiedot	10

PAKOLAISTEN VASTAANOTTO KUNNISSA

Kuntaliitto korostaa, että Suomen tulee antaa korkeatasoista kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville. Suomessa valtiolla on päävastuu maahanmuuttopolitiikasta, johon myös pakolaispolitiikka sisältyy. Myös kunnat ovat keskeisessä asemassa humanitaarisen vastuun kantamisessa. Kunnilla on lisäksi tärkeä tehtävä maahanmuuttajien osallisuuden ja yhdenvertaisuuden sekä eri väestöryhmien välisten hyvien suhteiden edistämässä.

Suomen pakolaispolitiikan onnistumisen ja humanitaaristen velvoitteiden täyttämisen kannalta on tärkeää, että valtion resursointi kotouttaviin ja työllistäviin toimenpiteisiin on riittävä. Erityisesti maassaolon alkuvuosina tarvitaan nykyistä enemmän valtion panostusta humanitaarisin perustein tulleiden maahanmuuttajien palveluihin.

Uusien vastaanottokeskusten perustaminen

Suomeen saapui vuoden 2015 aikana 32 478 turvapaikanhakijaa. Vuonna 2014 turvapaikanhakijoita oli 3651. Nykyiseen hakijamäärään ei ole pystytty varautumaan ennakolta. Tämän vuoksi Maahanmuuttovirasto on perustanut uusia vastaanottokeskuksia nopeaan tahtiin. Maahanmuuttovirasto ja Suomen Punainen Risti kartoittavat yhdessä tiloja, ja Maahanmuuttovirasto neuvottelee tilojen omistajan kanssa. Maahanmuuttovirasto on todennut, että kunnan hyväksyntää ei tarvita vastaanottokeskuksen perustamiseksi, jos tilat vuokrataan yritykseltä. Lopullisen päätöksen vastaanottokeskuksen perustamisesta tekee sisäministeriö.

Kuntaliitto pitää erittäin tärkeänä sitä, että Maahanmuuttovirasto informoi kuntaa sen alueelle perustettavasta vastaanottokeskuksesta. On toivottavaa, että kunnalla on mahdollisuus ilmaista kantansa vastaanottokeskuksen perustamisesta kunnan alueelle, mikäli se tilanne huomioon ottaen on suinkin mahdollista. Kuntaliitto toteaa lisäksi, että myös väliaikaisten hätämajoitusyksiköiden perustamisesta pitäisi pyrkiä neuvottelemaan kunnan kanssa etukäteen. Kuntalaisten informointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Turvapaikanhakijalasten opetuksen järjestäminen

Valtio huolehtii turvapaikanhakijoiden vastaanottopalveluista ja vastaa niiden kustannuksista. Kunnat ovat kuitenkin velvollisia järjestämään turvapaikanhakijalapsille esiopetusta ja oppivelvollisuusikäisille perusopetusta. Valtio maksaa kunnalle kotikuntaa vailla olevasta esi- ja perusopetusta saavasta oppilaasta laskennallisen kotikuntakorvauksen. Lisäksi kunnan on kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevälle henkilölle kuin kunnan asukkaalle. Varhaiskasvatuksen osalta kunta ei saa erillistä korvausta järjestämästään palvelusta. Kuntaliitto toteaa, että kunnille tulee korvata turvapaikanhakijalapsille järjestettävän varhaiskasvatuksen kustannukset täysimääräisesti.

Kunta voi omalla päätöksellään järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta. Rahoitus valmistavan opetuksen järjestämiseen on tähän asti maksettu tilastointipäivän 20.9. perusteella. Tämä rahoitusjärjestelmä ei huomionnut tilanteita, joissa oppilas osallistuu valmistavaan opetukseen tilastointipäivän jälkeen. Kuntaliitto esitti rahoitusjärjestelmän muutosta niin, että rahoitus maksettaisiin aina, kun kunta on järjestänyt valmistavaa opetusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmisteli muutosesityksen perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoituksen myöntämisperusteisiin. Laki hyväksyttiin eduskunnassa 8.12.2015. Sen mukaan 4 - 8 kuukauden opetuksen järjestämisestä maksettaisiin kunnalle 50 %:n rahoitus ja yli kahdeksan kuukauden opetuksen järjestämisestä täysimääräinen rahoitus. Laki tuli voimaan 1.1.2016 ja se on voimassa vuoden 2016 loppuun. Opetuksen järjestäjillä on mahdollisuus saada korvaus jo 20.9.2015 jälkeen toteutettavasta valmistavasta opetuksesta.

Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden siirtyminen kuntiin

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan myönteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden kuntiin osoittaminen perustuu kunnan ja ELY-keskuksen tekemään sopimukseen. Onnistunut kuntiin siirtyminen antaa hyvän perustan kotoutumisen alkamiselle.

Kuntiin siirtyy nykyisin itsenäisen ja omaehtoisen muuton kautta, johon vastaanottokeskukset oleskeluluvan saaneita henkilöitä tukevat, enemmän henkilöitä kuin kuntien kanssa sopien. Myönteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden itsenäinen muutto ja omaehtoinen muutto ovat aiheuttaneet kunnissa ongelmia: asunnottomuus on lisääntynyt erityisesti pääkaupunkiseudulla, kuntaan muuttavista ei välttämättä ole ollut tietoa kenelläkään, kotoutumisen käynnistyminen on hidastunut ja kunnissa on ajauduttu vaikeisiin tilanteisiin palvelujen ja asuntojen järjestämisessä. Myös perheyhdistämiset ovat tulleet kunnille usein yllätyksenä. Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden hallitsematonta muuttoa kuntiin on vähennettävä.

Tällä hetkellä kuntiin siirtyy ilman kunnan ja ELY-keskuksen välistä sopimusta enemmän oleskeluluvan saaneita, kuin mitä kunnat ovat omissa suunnitelmissaan valmistautuneet ja päättäneet ottaa vastaan. Joissakin kunnissa on tämän hallitsemattoman ja suunnittele mattoman tilanteen vuoksi jouduttu luopumaan kiintiöpakolaisten vastaanotosta. Valtion tulee varmistaa se, että oleskeluluvan saanut siirtyy kuntaan hallitusti.

Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden siirtymisen vastaanottokeskuksista kuntiin on tapahduttava "saattaen" tiiviissä yhteistyössä vastaanottokeskuksen, kunnan ja ELY-keskuksen kanssa. Myös TE-toimistojen on pystyttävä järjestämään alueella riittävästi työpoliittista kotoutumiskoulutusta. Valtion tulee varmistaa kotouttamistoimien riittävä resursointi. Oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita pitäisi ohjata sellaisille paikkakunnille, joilla on nopea pääsy kotoutumiskoulutukseen, mahdollisuus löytää osaamista vastaavaa työtä sekä saada asunto.

Kiintiöpakolaisten valinta

Kiintiöpakolaisten valinnassa vastaanottavien kuntien olisi tärkeää olla mukana jo kiintiötä ja valintaa valmisteltaessa. Kunnille on järjestetty koulutusta kotoutumisasiain tuntijana toimimisesta valintamatkoilla. Kuntien palautteen mukaan kiintiöpakolaisten valinta tulisi järjestää siten, että ensin sovitaan kuntien kanssa pakolaisten tulosta kuntaan ja vasta sen jälkeen tehtäisiin pakolaisten valintamatka ja päätökset valinnasta. Näin kunnilla olisi mahdollisuus valmistautua kiintiöpakolaisten kuntaan tuloon ja oikeanlaisiin palveluihin. Kiintiöpakolaisiin kuuluvien hätätapausten vastaanotossa valtion vastuuta tulisi kasvattaa erityisesti maahantulon alkuvaiheessa.

Kunnan kotouttamisohjelma

Kotoutumislain mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kunnan kotouttamisohjelma tukemaan kotoutumisen suunnittelua ja toimeenpanoa kunnassa. Kotouttamisohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja sitä tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Kunnan kotouttamisohjelma voidaan laatia monialaisena yhteistyönä, johon osallistuvat kunnan eri hallinnonalat, työ- ja elinkeinotoimisto, poliisi sekä kansalais- ja työmarkkinajärjestöt. Kotouttamisohjelma on syytä kytkeä kunnan strategiseen suunnitteluun ja talousarvion laadintaan.

Kunnan kotouttamisohjelma voi sisältää muun muassa suunnitelman siitä, miten kunnan eri hallinnonalojen palvelut toteutetaan maahanmuuttajille soveltuvina sekä suunnitelman erityisistä kotoutumista edistävästä ja tukevista toimenpiteistä. Kotouttamisohjelma voi sisältää myös suunnitelman hyvien etnisten suhteiden edistämisestä.

Kunnan laatima kotouttamisohjelma ja sopimus ELY-keskuksen kanssa ovat edellytyksiä sille, että kunta voi saada korvauksia kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanotosta.

Maahanmuuton ministerityöryhmän hyväksymä Turvapaikkahakemusten kasvun vaikutukset kotoutumista tukeviin palveluihin -toimintasuunnitelma

Sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja Kuntaliitto lähettivät 21.9.2015 kaikille kunnille kirjeen turvapaikanhakijamäärän nopean kasvun johdosta. Kirjeen mukaan vuonna 2016 kuntapaikkoja tarvitaan moninkertaisesti aikaisempaa enemmän, arvioiden mukaan vähintään 10000 henkilölle. Kirjeessä todettiin, että kunnissa olisi hyvä varautua kasvavaan kuntapaikkatarpeeseen ja alkaa suunnitella vastaanottoa jo nyt, myös alaikäisten yksin tulleiden tarvitseman perhekotimajoituksen ja muun tuen osalta. Kotouttamisen suunnittelussa hyvänä välineenä on kotoutumislain mukainen kotouttamisohjelma. Kirjeen liitteenä oli informaatiopaketti, jossa oli lisätietoa sekä turvapaikanhakijoiden vastaanotosta että myönteisen oleskelulupapäätöksen jälkeisestä kuntaan muutosta.

Maahanmuuton ministerityöryhmä on 27.11.2015 hyväksynyt Turvapaikkahakemusten kasvun vaikutukset kotoutumista tukeviin palveluihin -toimintasuunnitelman, jossa painotetaan maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista, kuntaan siirtymisen sujuvuutta ja työllistymistä. Tämän hetken arvioiden mukaan kuntapaikkatarve turvapaikkamenettelyssä myönteisen päätöksen saaneille on 10000 -15000. Lisäksi kuntapaikka tarvitaan noin 800:lle kiintiömenettelyn kautta saapuvalla sekä EU:n taakanjakomallin kautta saapuvilla. Kuntapaikkojen ja kotouttamispalvelujen tarpeen kasvu ajoittuu vuodenvaihteeseen 2015 - 2016 ja siitä eteenpäin.

Kotouttamisen toimintasuunnitelmassa mainitut kunnan tehtävät ovat kotoutumislain mukaisia, mutta kasvavan maahanmuuttajamäärän johdosta myös palvelujen tarve kasvaa. Toimintasuunnitelmassa korostetaan, että kasvavat maahanmuuttajamäärät asettavat palvelujärjestelmän toimivuuden ja resurssit uudelleenlaiselle koetukselle. Palveluja tullaan tarvitsemaan etenkin suurissa kaupungeissa ja kasvukeskuksissa, jonne maahanmuuttajia yleensä hakeutuu. Maahanmuuton kasvu heijastuu selvästi etenkin asumisen, varhaiskasvatuksen ja opetuksen palveluihin sekä sosiaali- ja terveystalouteen, toimeentulotuen menoihin sekä kunnan hallinnollisiin tehtäviin.

Kunta voi tehdä ELY-keskuksen kanssa sopimuksen kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Sopimuksen tekeminen on kunnille vapaaehtoista, mutta sopimuksen ja kunnan kotouttamisohjelman laatiminen ovat kuitenkin valtion maksamien kuntakorvausten edellytyksenä. Kunta järjestää asunnon kiintiöpakolaisille ja ELY-keskusten kautta osoitettuna kuntaan muuttaville. Osa oleskeluluvan turvapaikkamenettelyssä saaneista hankkii asunnon ja muuttaa kuntaan itsenäisesti, osa vastaanottokeskuksen avustamana asunnon löydyttyä. Näistä ns. vastaanottokeskusmuuton muodoista on tullut pääasiallinen kuntaan muuton väylä muiden kuin kiintiöpakolaisten ja haavoittuvien ryhmien osalta. Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että saadakseen kuntakorvauksia myös ns. vastaanot-

tokeskusmuuton kautta tulleista henkilöistä kunnan on tehtävä sopimus ELY-keskuksen kanssa. Kunnalla on myös oltava kotouttamisohjelma.

Toimintasuunnitelmassa todetaan, että kasvava muutto lisää painetta jo nyt vaikeaan asuntotilanteeseen etenkin pääkaupunkiseudulla, jossa myös sosio-ekonominen eriytymiskehitys ja maahanmuuttajien asunnottomuus on viime vuosina kasvanut.

Kuntien antamia tietoja kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanottoon liittyvistä haasteista

Kuntaliitto on tehnyt kunnille kyselyn kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanotosta kuntiin ja kustannuskorvauksista. Kuntien mukaan suurimmat esteet kuntasijoitussopimusten tekoon ELY-keskusten kanssa ovat riittämättömät laskennalliset korvaukset, liian lyhyt korvausaika, kankea korvausjärjestelmä, henkilöresurssien puute kunnissa, kuntien vaikea asuntotilanne, työpoliittisen kotoutumiskoulutuksen vähäisyys paikkakunnalla sekä voimakas oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden itsenäinen ja omaehtoinen muutto kuntiin. Lisäksi kunnilta saadun palautteen mukaan kuntien kiristynyt taloustilanne on vaikuttanut siihen, ettei sopimuksia ole ELY-keskusten kanssa ole voitu tehdä.

Kunnat toivovat tuntuvaa korotusta laskennallisiin korvauksiin sekä tukea ELY-keskuksilta, enemmän tietoa kuntiin tulevien kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden tilanteesta, yhdenmukaisia valtakunnallisia korvauskäytäntöjä sekä riittävää työpoliittisen kotoutumiskoulutuksen määrää.

Kotouttamistyötä ja maahanmuuttajien kotoutumista on hankaloittanut suuresti vaikeudet avata pankkitili Suomessa. Mikäli henkilölle myönnetyssä oleskeluluvassa on merkintä "henkilöllisyyttä ei ole voitu vahvistaa", ei monilla paikkakunnilla pankkitiliä suostuta pankissa avaamaan. Pankkitilin puute estää yhteiskunnassa toimimista Suomessa. Palkan maksamiseksi joudutaan turvautumaan erityisjärjestelyihin. Pankkitilin puute on saattanut johtaa jopa työsuhteen päättymiseen. Myös kunnissa on jouduttu toteuttamaan monia normaalien järjestelmien ulkopuolisia tapoja maksaa toimeentulotukea joko käteisellä tai jonkun toisen henkilön tilille. Myös Kelan maksamien etuuksien ja korvausten saaminen edellyttää pankkitiliä.

Kuntien saamat korvaukset

Valtio maksaa kunnille laskennallisia korvauksia kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta. Tällä hetkellä valtion maksamat laskennalliset korvaukset kunnille ovat 6845 euroa vuodessa alle 7-vuotiaasta ja 2300 euroa vuodessa 7 vuotta täyttäneestä henkilöstä. Korvauksia maksetaan kunnille kiintiöpakolaisista neljän vuoden ajan ja muiden henkilöiden osalta kolmen vuoden ajan. Kuntien mukaan korvaukset eivät ole riittäviä. Kunnat ovat todenneet, että varsinkin

maassaolon alkuvaiheessa maahanmuuttajien palvelemiseen käytetään aikaa ja henkilöresursseja noin 1,5 – 2 –kertaisesti kantaväestöön verrattuna.

Laskennallisten korvausten taso määriteltiin vuonna 1993. Sen jälkeen laskennallisia korvauksia on korotettu kaksi kertaa. Vuonna 2010 korvauksia korotettiin kymmenellä prosentilla ja vuonna 2011 korotettiin yli 7-vuotiaista maksettavaa korvausta kymmenellä prosentilla. Tilastokeskuksen julkisten menojen hintaindeksin mukaan kuntien sosiaalitoimen kustannukset ovat vuosina 1993 - 2014 nousseet 75,9 %. Jotta korvaustaso vastaisi vuoden 1993 jälkeen tapahtunutta kustannusten nousua sosiaalitoimessa, tulisi laskennallisten korvausten alle 7-vuotiaiden osalta olla 10 946 euroa vuodessa ja 7 vuotta täyttäneiden osalta 3342 euroa vuodessa. Hintaindeksin mukainen nousu kuvaa ansiotasoindeksin ja inflaation mukaista nousua. Todellisuudessa kuntien kustannukset ovat sosiaali- ja terveystoimessa nousseet tätä enemmän, kun otetaan huomioon palvelujen laadullinen ja määrällinen muutos. Esimerkiksi päivähoitopaikan nettokustannukset kunnalle yhtä hoidettavaa alle 3-vuotiasta lasta kohden kokopäivähoidossa ovat vuodessa noin 15 400 euroa ja yli 3-vuotiasta lasta kohden noin 9400 euroa vuodessa.

Laskennallisten korvausten lisäksi kunnat saavat valtiolta erityiskustannusten korvausta enintään kymmeneltä vuodelta mm. huomattavista sairaanhoitokustannuksista, jos henkilö on ollut hoidon tarpeessa jo Suomeen saapuessaan, sekä lastensuojelun palveluihin rinnastettavista toimenpiteistä. Myös tulkkaus-kustannukset korvataan. Nämä korvaukset maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella. Kuntien toimintamahdollisuuksien kannalta on tärkeää, että erityiskustannusten korvaukset säilytetään erillisenä korvausjärjestelmänä. ELY-keskusten korvauskäytännöt tulee yhtenäistää koko maassa.

Kuntaliitto painottaa, että kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta kunnille maksettaviin laskennallisiin korvauksiin tulee kohdistaa hallituskauden aikana määrällinen korotus asteittain niin, että korvausten jälkeenympäristö korjaantuu. On otettava huomioon, että kuntien taloustilanne on erittäin vaikea ja tämä heijastuu kaikille palvelusektoreille. Kuntaliitto haluaa vielä korostaa sitä, että kukin kunta tekee sopimuksen valtion kanssa ottaen huomioon paikalliset edellytykset selvittää kotouttamisen haasteista.

Työpoliittinen kotoutumiskoulutus

Aikuisten maahanmuuttajien tärkein kotouttamisen väline on työvoimakoulutuksena järjestettävä kotoutumiskoulutus. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on antaa maahanmuuttajille kielikoulutusta ja tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta sekä tukea maahanmuuttajan työllistymistä. Riittämättömien resurssien vuoksi kotoutumiskoulutukseen on pitkät jonot erityisesti pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa.

Oleskeluluvan saamisen jälkeen tavoitteena on mahdollisimman pian muuttaa kuntaan, saada asunto ja päästä kotoutumisen alkuun ja viimein työelämään. Muuttoval-

mennus on aloitettava vastaanottokeskuksissa heti myönteisen oleskelulupapäätöksen saamisen jälkeen. Kotoutumiskoulutusta ja työllistämispalveluja tulee joustavasti suunnata niille paikkakunnille, joille maahanmuuttajat asettuvat. Yrityksille ja työntajille on jaettava tietoa alueelle muuttavien osaamisesta ja mahdollisuuksista heidän työllistämiseensä. TE-hallinnon palveluissa on otettava huomioon se, että maahanmuuttajat tarvitsevat paljon henkilökohtaista palvelua. Kotoutumiskoulutuksen resursseja tulee lisätä, jotta koulutusta voidaan järjestää tarvetta vastaavasti koko maassa.

Työpoliittisen kotoutumiskoulutuksen vähäisyyden vuoksi maahanmuuttajia on ohjattu omaehtoisen koulutuksen piiriin. Tästä aiheutuu kunnille kustannuksia. Kuntaliitto katsoo, että omaehtoista koulutusta voidaan käyttää työpoliittisen kotoutumiskoulutuksen rinnasteisena koulutuksena vain erityisistä syistä. Omaehtoinen koulutus ei yleensä sisällä työllistäviä elementtejä, joten se ei voi korvata työpoliittista kotoutumiskoulutusta. Maahanmuuttajaa ei pidä ohjata omaehtoiseen koulutukseen vain sillä perusteella, että työ- ja elinkeinohallinnon määrärahat työpoliittiseen kotoutumiskoulutukseen ovat riittämättömät.

Kansalaisjärjestöjen ja vapaaehtoistyön rooli

Kansalaisjärjestöjen ja vapaaehtoistyön roolin vahvistaminen koordinoitulla tavalla on tarpeen. Kolmas sektori voi omalta osaltaan täydentää viranomaisten palveluja. Vapaaehtoistoiminta on tärkeää erityisesti maahanmuuttajien sosiaalisen verkoston laajentamisessa. Maahanmuuttajajärjestöjen toiminta maahanmuuttajan oman äidinkielen ja kulttuurin ylläpitämisessä on keskeistä. Asukaskokoukset ja asukastupatoiminta ovat hyvä tapa edistää maahanmuuttajien ja kantaväestön kohtaamista. Myös kummi- ja ystäväperhetoimintaa tulee tukea. Hankkeiden hyvistä kotouttamiskäytännöistä tulisi laatia opas, joka voitaisiin jakaa järjestöille. Kolmannen sektorin toimijat tarvitsevat myös sellaisia rahoitusvälineitä, joiden turvin jatkuvaa kotouttamistyötä voidaan tehdä.

KUNTALIITON NÄKEMYKSIÄ KIINTIÖPAKOLAISTEN JA OLESKELULUVAN SAANEIDEN TURVAPAIKANHAKIJOIDEN VASTAANOTTOON KUNNISSA

Kuntaliitto korostaa sitä, että kotouttamispolitiikan on oltava osa maahanmuuttopolitiikan kokonaisuutta. Kuntaliitto katsoo, että kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanotto edellyttää valtion ja kuntien yhteistä vastuunkantoa.

Yhteistyötä ja tiedonvaihtoa vastaanottokeskusten, ELY-keskusten ja kuntien välillä on tarpeen kehittää edelleen oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kuntiin siirtymisessä. Oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita pitäisi ohjata sellaisille

paikkakunnille, joilla on nopea pääsy kotoutumiskoulutukseen, mahdollisuus löytää osaamista vastaavaa työtä sekä saada asunto.

Kunnille maksettavien laskennallisten korvausten tasoa tulee korottaa asteittain vähintään sille tasolle, jolle edellä esitetyn Tilastokeskuksen julkisen menojen hintaindeksin mukaan sosiaalitoimen kustannukset kunnissa ovat nousseet. Todellisuudessa kuntien kustannukset ovat sosiaali- ja terveystoimessa nousseet tätä enemmän, kun otetaan huomioon palvelujen laadullinen ja määrällinen muutos.

Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että kunnille tulee korvata turva-
paikanhakijalapsille järjestettävän varhaiskasvatuksen kustannukset täysimääräisesti.

Aikuisten maahanmuuttajien tärkein kotouttamisen väline on työvoimakoulutuksena järjestettävä kotoutumiskoulutus. Kotoutumiskoulutukseen on pitkät jonot erityisesti pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa. Kotoutumiskoulutuksen resursseja tulee lisätä, jotta koulutusta voidaan järjestää tarvetta vastaavasti koko maassa.

Kuntaliitto pitää erittäin tärkeänä sitä, että Maahanmuuttovirasto informoi kuntaa sen alueelle perustettavasta vastaanottokeskuksesta. On toivottavaa, että kunnalla on mahdollisuus ilmaista kantansa vastaanottokeskuksen perustamisesta kunnan alueelle, mikäli se tilanne huomioon ottaen on suinkin mahdollista. Kuntalaisten informointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kansalaisjärjestöjen ja vapaaehtoistyön roolin vahvistaminen koordinoitulla tavalla on tarpeen. Kolmas sektori voi omalta osaltaan täydentää viranomaisten palveluja. Myös seurakunnat voivat mahdollisuuksien mukaan osallistua kotouttamistyöhön nykyistä enemmän. Myös kummi- ja ystäväperhetoimintaa tulee tukea.

Lisäpanostukset kotouttamiseen aikaansaavat säästöjä pidemmällä aikavälillä muun muassa työttömyys- ja toimeentulotukimenoissa. Kotouttamisen hyvä alku ja riittävä resursointi tukevat myös myönteisten asenteiden säilymistä.

Lisätiedot

Varatoimitusjohtaja Timo Kietäväinen, timo.kietavainen@kuntaliitto.fi
Puh. (09) 771 2700

EU-asiain päällikkö Erja Horttanainen, erja.horttanainen@kuntaliitto.fi
Puh. 050 5252 145

Erityisasiantuntija Anu Wikman-Immonen, anu.wikman-immonen@kuntaliitto.fi
Puh. 050 5252 874

.....

.....